

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

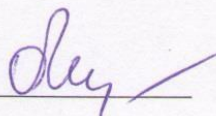
Соціальна та економічна історія України

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	232 Соціальне забезпечення
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Управління соціальною сферою

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри
українознавства і мовної підготовки
іноземних громадян

Ольга ЧЕРЕМСЬКА

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *українознавства і мовної підготовки іноземних громадян*

Протокол № 2 від 23.09.2021 р.

Розробники:

Баличева Л. В., канд. іст. наук, доцент кафедри *українознавства і мовної підготовки іноземних громадян*,

Добрунова Л. Е., канд. іст. наук, доцент кафедри *українознавства і мовної підготовки іноземних громадян*,

Мацюцький В. М., ст. викладач кафедри *українознавства і мовної підготовки іноземних громадян*,

Свинаренко Н. О., канд. іст. наук, доцент кафедри *українознавства і мовної підготовки іноземних громадян*.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Соціальна та економічна історія України» є обов'язковою для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» вищої освіти.

Програму навчальної дисципліни укладено з урахуванням вимог стандартів вищої освіти для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування цілісного уявлення про соціальну та економічну історію України, її специфіку у період від найдавніших часів до сьогодення, набуття компетентностей, що сприяють соціальній стійкості й мобільності випускника на ринку праці.

Програма навчальної дисципліни передбачає навчання у формі лекцій, семінарських занять і самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Підвищенню ефективності вивчення навчальної дисципліни має сприяти використання сайту персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	1, 2
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Базові знання з предметів середньої освіти	Усі наступні навчальні дисципліни

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	РН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення. РН 3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження. РН 4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення. РН 5. Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій. РН 6. Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту. РН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення. РН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі

	<p>соціального забезпечення.</p> <p>РН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.</p> <p>РН 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.</p> <p>РН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.</p> <p>РН 12. Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.</p> <p>РН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.</p> <p>РН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.</p> <p>РН. 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.</p> <p>РН 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення.</p> <p>РН 17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.</p> <p>РН 18. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.</p> <p>РН 19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.</p> <p>РН 20. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.</p> <p>РН 21. Визначати психологічні особливості при роботі з різними верствами населення.</p> <p>РН 22. Використовувати інформаційні технології у формуванні та розвитку системи соціального забезпечення.</p> <p>РН 23. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків</p>
ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	РН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення
СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані зсоціальним розвитком держави	РН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціально-економічний розвиток українських земель у період від найдавніших часів до кінця XIX ст.

Тема 1. *Господарство й суспільство українських земель у період від найдавніших часів до кінця IX ст.*

Тема 2. *Соціально-економічне життя на українських землях наприкінці IX – у першій половині XIV ст.*

Тема 3. *Соціально-економічне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського, Королівства Польського та інших держав (середина XIV – середина XVII ст.)* Тема 4. *Соціально-економічне становище українських земель у період від середини XVII – до кінця XVIII ст.*

Тема 5. *Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – упершій половині XIX ст.*

Тема 6. *Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій у другій половині XIX ст.*

Змістовий модуль 2. Соціально-економічний розвиток українських земель у XX – на початку XXI ст.

Тема 7. *Україна на початку XX ст.*

Тема 8. *Українські землі у період Національно-демократичної революції 1917–1921 рр.*

Тема 9. *Українські землі в міжвоєнний період (1921–1939 рр.)* Тема 10. *Україна під час Другої світової війни (1939–1945 рр.)* Тема 11. *УРСР у 1945–1991 рр.*

Тема 12. *Україна в 1991-му – 2020-х роках*

Перелік тем лекцій та семінарських занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У ході викладання дисципліни викладачем застосовуються пояснювально-ілюстративний (теми 1, 3, 4, 11), стимулюючо-пошуковий (теми 7, 8, 10, 11), проблемно-пошуковий (теми 2, 5, 6, 9, 12), дослідний (теми 11, 12) методи навчання. Як методи викладання, які направлені на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, застосовуються проблемні лекції (теми 2, 4), презентації (теми 5, 6, 7, 8), робота в малих групах (семінарські заняття 3, 4, 5, 6), семінари-дискусії (семінари 7, 8, 10, 11), есе-доповіді (семінари 5, 8, 9, 10), мозкові атаки (семінари 8,9).

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему.

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу отримати залік – 60 балів). Кожне з 12-ти семінарських занять теми оцінюється максимум у 5 балів. Виглошення есе-доповіді на семінарі 12 оцінюється до 4 балів максимум. Контрольна робота Змістового модулю 1 оцінюється максимально до 6 балів. Максимально за перший Змістовий модуль можна набрати 36 балів. А до закінчення Змістового модуля 2 – максимально можна набрати 64 бали.

підсумковий/семестровий контроль, що здійснюється у формі семестрового диференційованого заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Проведення поточного оцінювання знань здобувачів відбувається під час лекційних, семінарських занять та виконання інтерактивних завдань. Поточний контроль, що

здійснюється протягом семестру й оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 70 балів; які можна отримати за виконання інтерактивних завдань, участь у дискусіях та інші різновиди роботи на семінарських заняттях).

Оцінювання знань здобувача під час лекційних і семінарських занять проводиться за такими критеріями:

виявляти історичні корені сучасних явищ, які відбувалися на українських землях в різні історичні епохи;

застосовувати знання щодо соціальних трансформацій і економічних змін, які відбувалися в різні періоди української історії;

застосовувати набуті вміння щодо виявлення причинно-наслідкових зв'язків у подіях минулого та формування цілісного погляду на людину, суспільство;

аналізувати основні риси модерного суспільства;

визначати суспільну значущість різноманітних подій соціального та економічного життя України;

застосовувати аналітичні підходи.

Підсумковий/семестровий контроль знань та компетентностей здобувачів з навчальної дисципліни проводиться у формі семестрового диференційованого заліку, завданням якого є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Під час семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів) визначається як сума (проста) балів за результатами успішності здобувача при поточному контролі в межах 1 і 2 модулів дисципліни.

Здобувача слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	Задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	Незадовільно	Незараховано

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
------	------------------------	------------------	---------

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Соціально-економічний розвиток українських земель у період від найдавніших часів до кінця XIX ст.				
Тема 1	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Господарство й суспільство українських земель у період від найдавніших часів до кінця IX ст.»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семінар	Семінарське заняття з теми 1	Обговорення питань теми	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії		
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Соціально-економічне життя на українських землях наприкінці IX – у першій половині XIV ст.»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семінар	Семінарське заняття з теми 2	Обговорення питань теми	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії		
Тема 3	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Соціально-економічне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського, Королівства Польського та інших держав (середина XIV – середина XVII ст.)»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семінар	Семінарське заняття з теми 3	Обговорення питань теми	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії		
Тема 4	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Соціально-економічне становище українських земель у період від середини XVII – до кінця XVIII ст.»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семінар	Семінарське заняття з теми 4	Обговорення питань теми	5
	<i>Самостійна робота</i>			

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії		
Тема 5	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семінар	Семінарське заняття з теми 5	Обговорення питань теми	5
Тема 6	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій у другій половині XIX с.»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семінар	Семінарське заняття з теми 6	Обговорення питань теми,	5
			Контрольна робота	6
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії та контрольної роботи			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Соціально-економічний розвиток українських земель у XX – на початку XXI ст.				
Тема 7	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Україна на початку XX ст.»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семінар	Семінарське заняття з теми 7	Обговорення питань теми	5
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії			
Тема 8	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Українські землі у період Національно-демократичної революції 1917–1921 рр.»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семінар	Семінарське заняття з теми 8	Обговорення питань теми	5
Самостійна робота				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії		
Тема 9	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Українські землі в міжвоєнний період (1921–1939 рр.)»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семинар	Семинарське заняття з теми 9	Обговорення питань теми	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії		
Тема 10	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Україна під час Другої світової війни (1939–1945 рр.)»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семинар	Семинарське заняття з теми 10	Обговорення питань теми	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії		
Тема 11	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «УРСР у 1945–1991 рр.»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семинар	Семинарське заняття з теми 11	Обговорення питань теми	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії та контрольної роботи		
Тема 12	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Україна в 1991-му – 2020 х роках»	Виконання інтерактивних завдань	-
	Семинар	Семинарське заняття з теми 12	Обговорення питань теми	5
			Виглошення есе-доповіді	4
			Контрольна Робота	30

Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання рекомендованої викладачем літератури та підготовка до дискусії та написання есе-доповіді.	
Загальна максимальна кількість балів по дисципліні			100

Рекомендована література

Основна

1. Бойко О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 8 –ме вид., перероб. та доповн. – Київ : Академія, 2021. – 640 с.
2. Економічна історія України : історико-економічне дослідження : в 2 т. / [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін. ; відп. ред. В. А. Смолій ; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.] ; НАН України, Ін-т історії України. – К. : Ніка-центр, 2011 – . –
Т. 1. – 2011. – 696 с.
Т. 2. – 2011. – 608 с.
3. Соціальна та економічна історія України: від найдавніших часів до середини XVII ст. [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Л. В.Баличева, Л. Е.Добрунова, В. М.Мацюцький, А. О.Пастушенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 125с.
4. Соціальна та економічна історія України: від середини XVII до початку XX ст. [Електронне видання] : навчальний посібник/ Л. В. Баличева, Л. Е. Добрунова, Н. Л. Шелкунова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 166с.
5. Соціальна та економічна історія України : методичні рекомендації і завдання до самостійної роботи студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / уклад. Л. В. Баличева, Л. Е. Добрунова, В. М. Мацюцький, А. О. Пастушенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 94 с.

Додаткова

6. Автушенко І. Б. Державна політика України щодо соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей (1991-2014) / І. Б. Автушенко. – Київ : Фірма «ІНКОС», 2019. – 415 с.
7. Боднарчук Т.Л. Протекціонізм в економічній історії України (XIX – початок XX ст.): монографія / Т.Л. Боднарчук ; НАН України, ДУ Ін-т екон. та прогноз. НАН України. – Київ : Наукова думка, 2017. – 282 с.
8. Гуржій О.І. Козацька Україна. Боротьба за державу (XVI-XVII)/ О. І. Гуржій, Т. В. Чухліб. – Київ : АРІЙ, 2020. – 368 с.
9. Даниленко В.М. Підручник з історії України: технологія творення. Досвід – 2019. (Аналітична доповідь)/ В. М. Даниленко, М. К. Смольницька. – Вінниця: ТОВ «Твори», 2020. – 76 с.
10. Драгомирецька Л.Р. Давня і середньовічна історія України: методичний супровід

навчальної дисципліни/ Л. Р. Драгомирецька. – Івано-Франківськ: ПНУ, 2020. – 125 с.

11. Історія первісного суспільства : підручник /В. В. Скирда, Б.А. Шрамко. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. – 172 с.

12. Історія України : навчальний посібник / В. І. Танцюра, С.М. Куліш, О. О. Пересада. – Вид. 2-ге, випр. та доп. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. – 536 с.

13. Історія України : підручник / В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко та ін. - 2-ге вид. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018. – 360 с.

14. Марочко В.І. Йосип Сталін - фельдмаршал Голодомору / Національний музей Голодомору-геноциду, Інститут дослідження Голодомору. – Київ : Видавець Мельник М.Ю., 2020. – 104 с.

15. Марочко В.І. 1932-1933. Хроніка Голодомору в Україні/ В. І. Марочко, О.М. Мовчан. – Київ : Кліо, 2020. – 296 с.

16. Мицик Ю.А. Від трипільців до кіборгів: Коротка історія України/Ю.А. Мицик, О. Г. Бажан. – Київ : ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2020. – 688 с.

17. Проблеми історії та археології України: Матеріали XI Всеукраїнської наукової конференції «Проблеми історії та археології України (Харків, 14-15 грудня 2018 р.). – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. – 48 с.

18. «Прошу не отказать...» : звернення до влади вчених-гуманітаріїв Харківського університету та членів їхніх родин на початку 1920-х років / укл. та вступ. стат. Ю.А. Кісельова. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021. – 116 с.

19. Соціальна та економічна історія України : бібліографічний покажчик для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня : [Електронне видання] / уклад. Л. В. Баличева, Л. Е. Добрунова, В. М. Мацюцький, А. О. Пастушенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 154 с.

20. Україна в Другій Світовій війні: погляд з ХХІ ст. Документи і матеріали. У 2-х ч.- Ч.1 / В.А. Смолій (голова колегії). – Київ : Наукова думка, 2020. – 754 с.

Інформаційні ресурси

21. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця за дисципліною «Соціальна та економічна історія України»<https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3549>.